

SLOVENSKA.

Šmarnice. Glasi moje mladosti. V proslavo Marije, brez madeža spočete Device in preveseli spomin 50-letnice razglašanja te verske resnice. Zložil Radoslav Silvester v Vipavi. Tisk R. Šeber nasl. v Postojni. Str. 108. Cena broš. 60 vin., vez. 1.40 K. — Radoslav Silvester je po Jeranovi smrti najbolj znani in najplodovitejši nabožni pesnik slovenski. Njegove pesmi se odlikujejo pred drugimi nabožnimi pesmotvori po čistejši obliki in nežnejšem čuvstvu. V tej jako lični knjižici imamo same Marijine pesmi. Pa to niso le navadne pesmi, kakor jih slišimo peti od ljudstva, ampak so vmes tudi prav umetne poezije, soneti, trioleti itd. Silvester je zložil tudi sonetni venec, in ne bo odveč, ako tu kot zgled njegove poezije podamo magistrale:

Vencev vir.

Radostno venček Ti darim, Kraljica!
Al' ljuba Mati, boš-li ga sprejela?
Je srčna vnema plesti ga velela,
Slaviti Tebe, rajska Tolažnica!

Ker Ti si naša Mati pomočnica,
Imam pač up, da venček bodeš vzela;
Kako bi duša se mi srečno štela
Razglasovati čast Ti, o Devica.

Ah, sprejmi dar, ki ga ljubezen zvila,
Leta cvetoči venček v Tvojo slavo,
Jesen nobena ga ne bo zrušila.

Ima pri Tebi, prosim, naj veljavo,
Cvete naj Tebi, o Marija mila,
Iz revnega srca v nebes višavo!

Prav dober je tudi sonet „Pozdrav neomadežani Devici!“ Med ostalimi pesmicami pa bodo naši skladatelji našli marsikatero, ki je pripravna za uglasbitev, zlasti, ker ljubi Silvester bogate in zveneče rime. *Dr. E. L.*

Romeo in Julija. Tragedija v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare. Poslovenil Ivan Cankar. V Gorici. Tiskala in za-

„DOM IN SVET“ 1905. ŠT. 8.

ložila „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček. 1904. (Salonska knjižnica).

Kar se tiče naslova, bi predlagal obliko „Romeo in Julia“, ker je dostikrat potrebno v tekstu, da se rabijo kolikor moči kratke oblike; prelagatelju ugaja, ako more rabiti ime Julia dvozložno, Merkutio, Benvolio trizložno. Tudi češki prevod ima naslov: „Romeo in Julie.“ Starejši češki prevodi so imeli obliko „Romej“.

Iz „stare“ Ljubljane: Kapela sv. Jurija na Gradu.

Gledé oblike „Montegue“ se je Cankar močno zmotil, da ji je dal trizložno obliko. Dasi se piše beseda „Montegue“, se izgovarja vendarle „Montek“; za „g“--jem se piše „u“ samo zaradi tega, da se „g“ ne izgovarja kakor „dž“, nego kakor „g“. Zaraditega ima najboljši češki prevod te igre, ki ga je izdal Sladek, profesor angleščine v Pragi, v zborniku „Svetové poesie“, obliko „Montek“.

Gledé na slovniško pravilnost v Cankarjevem prevodu moramo pograjati obliko „raščen“, str. 68., v. 5.; glasiti se mora déležje „rasen“ ali „rasten“ ali pa „rasel“; „raščen“ bi se moglo razložiti samo od „rastim“, „rastiti“; takega glagola pa Slovenci nimajo.

Istotako je napačno „sramotenje“ str. 90., v. 4.; glasiti se mora „sramočenje“.

Kar se tiče pravilne rabe glagolov dovršnikov, se namestu: „bova vtaknila“, str. 1., v. 6., „boš potegnil“, str. 1., vrsta 12., „bom prišla“ str. 74., v. 2., „boste potegnili“ str. 88., v. 8., gotovo bolj prilega sedanjik, nego pa prihodnji čas v navedeni obliki. Celo primerno se glasi: „Precej poskočim“ str. 1., v. 12. Na str. 106., v. 9. pa se mora reči: „vreči“ ne pa „metati“.

Prepogostoma rabi Cankar besedo „kot“ namestu prave slovenske „nego“, n. pr. str. 55., v. 5., 14.; str. 58., v. 12., 13.; str. 102., v. 7.; str. 153., v. 6.; nahaja se pa tudi pravilna oblika, n. pr. „zvestejša od onih“ str. 56., v. 18.; „ne vidi drugega nego nedolžnost“. To je kolebanje med slovansko in neslovansko dikcijo. Isto se tudi opaza pri glagolu prisegati; pravilno slovansko je: „na luno“ str. 56., v. 27.; „na vero“ str. 122, vrsta 26. Omenilo se je v oceni „Julija Cezarja“, da je slovanska dikcija „moje vere“ str. 1., v. 6.; germanska je dikcija: „pri moji glavi“ str. 85., vrsta 23.; „pri časti tvoji“ str. 92., v. 10.; „pri moji veri“ str. 145., vrsta 15.

Kar se je očitalo prevodu „Julija Cezarja“, da ima preveč ptujk, to velja tudi tukaj; marsikatera ptujka se dá nadomestiti z znanimi domačimi izrazi, n. pr. „natura“ str. 62., v. 4., „fino vedenje“ str. 103., v. 8.; „tinta“ str. 150., v. 4.; „medicina“ str. 160., v. 19.

Robotih izrazov, kakor „falot“ str. 89., v. 5.; „lump“ str. 90., v. 25.; „mevža“ stran 13. ne prenaša vznesena dikcija klasičnih del. Ko je Goethe izdal prvi del „Fausta“, so začeli v nezvezano nemško besedo uvajati bolj odbrane izraze: namestu „Unsinn“ so rabili „Verblendung“ i. dr. Tako se v slovenščini namestu „ljubček“ str. 105., v. 21.; str. 112., vrsta 16. lahko rabi „ljubljenec“; namestu „ljubica“ str. 108., v. 6.; „ljubljenka“; namestu „norec“ str. 12., v. 20.; str. 49., v. 20.; str. 67., vrsta 6. bodi „blaznež“; namestu mogoče — možno; namestu baklje — plamenice; namestu princ — kraljevič.

Slovniški pravilni niso stavki, kakor: „Reci mi, če me ljubiš“ str. 56., v. 9. „Gledal bom, če si znajo oblizati“ str. 133., v. 3.

Izrazi ali stavki, kakor: „Kar se bo dogodilo dobrega“ str. 110., vrsta 3.; „konec z

mano“ str. 88., v. 26.; „če se dobimo“ str. 84., v. 8.; „ne dvomim čisto nič“ str. 111., v. 7. in mnogo drugih je premalo odbranih.

Velika hiba je to, da se naši mladi prelagatelji ne poslužujejo izvirnika, nego Schlegel-Tieckovega prevoda, ki je zelo razširjen in poljuden, pa ni natančen. Oglejmo si n. pr. na str. 60. prvi oddelek, ki se glasi:

Življenje moje kliče mi ime.
Kako srebrnosladko se glasi
ponoči glas ljubečih, kakor godba
ušesu poslušalca.

Nemški prevod se glasi:

Mein Leben ist's das meinen Namen ruft.
Wie silbersüß tönt bei der Nacht die Stimme
Der Liebenden, gleich lieblicher Musik
Dem Ohr des Lauschers.

Izvirnik se glasi:

It is my soul that calls upon my name:
How silver-sweet sound lovers' tongues
by night
like softest music to attending ears.

„Soul“ pomenja „dušo“ in ne „življenje“. Ker je nemški prelagatelj tri vrste izvirnika raztegnil v tri in pol, je to posnel tudi slovenski prelagatelj, ali pa je razširil tudi nemški prevod, kar se lahko dokaže iz mnogih mest.

Točno in lepo slovenski:

Predraga duša kliče me z imenom:
Ljubezni glas doni srebrno-čisto
kot vliva se v uho prijetna godba.

Res, da je Shakespeare rabil besedo silver-sweet = srebrno-sladko; pa pesniško slovensko je: srebrno-čist.

Izpuščen je res izraz „attending“ = poslušavec, pa to se razume samoobsebi, da se razlega godba v ušesa tistih, ki poslušajo, ne pa tistih, ki niso prisotni.

Cela kopica takih mest se dá navesti. Mala polovica vsega prevoda, ki obstoji iz nerimanih stihov, bi se dala prevesti bolj natančno in odbrano, kakor se lahko vsakdo prepriča iz mojega rokopisa, ki je na razpolago vsakemu slovenskemu književniku, ki se hoče prepričati o opravičenosti tega očitja.

Čemur sem se pa čudil najbolj, ko sem natančneje Cankarjev prevod primerjal z izvirnikom, z drugimi prevodi in s svojim, je to dejstvo, da se nahaja v Cankarjevem prevodu vsega vkup samo šest rimanih stihov, namreč na koncu, medtem ko jih je v izvirniku nad 250.

Prvo dejanje te igre ima v začetku „prolog“ in na koncu „epilog“; Schleglov prevod nima „epiloga“, Cankarjev prevod pa nima niti „prologa“ niti „epiloga“. Dikcija Cankarjeva je bolj odbrana nego Zupančičeva, dasi obema nedostaja slovenske barve; besedni red je preveč po nemškem zlogu. Torej na splošno še zadošča Cankarjev „Hamlet“; Zupančičev „Julij Cezar“ zahteva temeljitega predelovanja, in še bolj nedosleden je Cankarjev prevod igre „Romeo in Julija“, kajti tukaj nedostaja nad 240 rimanih stihov.

Cankar je prevel 1899 tudi „Hamleta“; letos je „Matica“ izdala v Funtkovem prevodu „Leara“; torej imamo v slovenskem prevodu četverico Shakespearovih iger. Vsem se more in mora očitati: 1. Da niso prevedene igre iz izvirnika, nego iz zastarelega Schlegelnovega prevoda. 2. Da je jezik premalo slovansko-slovenski, in da je preveč nemške odgoje, ker naši mlajši pisatelji premalo čitajo slovanske klasike. 3. Da je jezik premalo pesniški in premalo odbran¹⁾. 4. Da imajo naši prevodi ptujk, katerih nimajo češki in poljski prevodi. 5. Da nimajo igre primernih uvodov, in izvzemi Funtkovega „Leara“ tudi ne potrebnih pojasnil.

Tudi pogrešamo obširen in natančen Shakespearov življenjepis, kakršnega ima Brandl-nova izdaja Schleglovega prevoda, oskrbljena 1897 v stoletni spomin prve Schleglove izdaje.

To pa je izostalo zaradi tega, ker se vsled predsodkov in morda tudi iz drugih vzrokov niso mogli odločiti za enotno izdajo takih prevodov.

Dr. K. Glaser.

Podoba (metafora) v slovenskem jeziku in slovstvu. Spisal dr. J. Debevec. (V izveščju c. kr. višje gimnazije v Kranju za l. 1904/5.). — Z veliko pridnostjo je sestavljena ta razprava na podlagi obširnega znanja. Gospod pisatelj razlaga najprej teorijo metafore in pojasnjuje njen nastanek dušeslovno ob starih in modernih primerih, potem analizira bistvo in oblike metafore ter kaže v zgledih metafore, sinekdohe in metonimije. „Galerija slik slovenskih pesnikov in prozaikov“ nam pa našteva najlepše slike iz Vodnikovih in Prešernovih pesmi. Gospod pisatelj obljubuje, da bo svojo „galerijo“ nadaljeval, s čimer bo gotovo ustregel vsem, ki se bavijo z našo lepo književnostjo.

¹⁾ V Cankarjevem prevodu „Hamleta“ se nahajajo izrazi „lump“ str. 64, „vlačuga“ str. 66, 86, „mevža“ str. 81. V „Hamletu“ se dajo po primernejših izrazih nadomestiti te-le besede: „pajdašiti“, „kobacati“, „noret“, besedi „srajca“ se mora smejati vsak Hrvat, Čeh ali Poljak.

Zakoni in ukazi za vojvodino Kranjsko.

Peti zvezek. Drugi izpremenjeni natis. Izdal Jožef Pfeifer, deželni tajnik v p. V Ljubljani 1905. Str. 76. — Pfeiferjeve izdaje zakonov in ukazov so jako priročne in dobro služijo vsakomur, ki ima kaj opraviti z javno oblastjo — in to je dandanes že vsak človek. V tem zvezku so priobčene zdravstvene postave: Ureditev zdravstvene službe v občinah na Kranjskem. Navodilo okrožnim zdravnikom in pristojbinska tarifa. Zdravstvena okrožja. Občinske epidemijske bolnice. Uredba javne zdravstvene službe. — Besedilo je najprej slovensko, potem nemško.

RUSKA.

J. Sokolov. Athonskoje monašestvo v ego prošlom i sovremennom sostojanji.

Peterburg. 1904. — Sokolov je učen ruski bizantinist, katerega razprave iz bizantske in grške cerkvene zgodovine zaslužijo vso pozornost. V tej knjigi popisuje zgodovino in razmere meniške ljudovlade na Sveti gori Athos. Začetki redovniškega življenja na Sveti gori segajo že v IV. stoletje, prve samostane so sezidali v VII. stoletju. V X. stoletju se je število redovnikov pomnožilo vsled podpore cesarjev, in redovnik Atanazij je sezidal velik samostan ter določil redovna pravila. Ob času lyonskega cerkvenega zbora (1274) so bili ti menihi hudi nasprotniki združitvi z Rimom. Turki so sicer priznali pravice svetogorskih menihov, a ti so vendar od njih mnogo trpeli, posebno ob času grške vstaje 1821 — 1829. Od tega časa so ti menihi neodvisni od politične oblasti turške in od cerkvene oblasti patriarhove in živijo v samostojni ljudovladi. Poleg bogoslužnih opravil se bavijo menihi s fizičnim in znanstvenim delom, in pisatelj pravi, da so med njimi nekateri jako izobraženi v bogoslovnih in posvetnih vedah. So pa med njimi tudi taki, ki ne živijo hvalevredno.

Ruski menihi so na Sveti gori že od enajstega stoletja. Zdaj so ruski samostani tu najuglednejši, dasi Grki to neradi vidijo in so vedni prepiri med Grki in Rusi, katere podpira tudi ruska vlada. L. 1902. je bilo tu 7521 menihov, in sicer 3207 Grkov in 3615 Rusov, drugi so Bolgari, Rumuni, Gruzini in Srbi. Pisatelj jim priporoča, naj sledijo zgledu redovnikov v starih časih, ko ni bila Sveta gora le ognjišče krščanskega življenja, ampak tudi gojiteljica znanosti in umetnosti, kar dokazuje mnogo književnih spomenikov.

D.